

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 stycznia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku A. K. z dnia 3 października 2017 r. przyznał ubezpieczonemu emeryturę od dnia 1 października 2017 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, jednocześnie odmawiając mu prawa do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wskazano bowiem, iż na podstawie przedłożonej dokumentacji zastępczej z archiwum / (...)/ – okres zatrudnienia od 1 lipca 1976 roku do 31 sierpnia 1985 roku na stanowisku szlifierz stanowił pracę w szczególnych warunkach. Do pracy w szczególnych warunkach nie zaliczono natomiast pracy od dnia 15 stycznia 1972 roku do 30 czerwca 1976 roku na stanowisku tokarza, od 1 września 1985 roku do 14 grudnia 1985 roku na stanowisku ustawiacza oraz od 15 grudnia 1985 roku do 30 listopada 1992 roku na stanowisku ustawiacza-brygadzysty, ponieważ stanowiska te nie są wymienione w zarządzeniu resortowym.

/decyzja – k. 85 akt ZUS/

Odwołanie od ww. decyzji złożył ubezpieczony A. K. i wniósł o uwzględnienie jako pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia:

1. od dnia 15 stycznia 1972 roku do 30 czerwca 1976 roku na stanowisku tokarza,
2. od 1 września 1985 roku do 14 grudnia 1985 roku na stanowisku ustawiacza,
3. od 15 grudnia 1985 roku do 30 listopada 1992 roku na stanowisku ustawiacza-brygadzysty.

W uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł, że w całym okresie zatrudnienia w (...) Zakładach Radiowych (...) wykonywał tożsamą pracę, zmianie ulegało tylko nazewnictwo jego stanowiska pracy. Ponadto podniósł, że pracował także w warunkach szczególnych w D. (...) w okresie od 1 grudnia 1992 roku do 30 września 1998 roku, czego potwierdzeniem jest przedłożone przez niego świadectwo pracy.

/odwołanie – k. 3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przytaczając tożsamą argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 5/

Na rozprawie w dniu 25 lutego 2019 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, natomiast pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/stanowisko pełnomocników stron: 00:20:57-00:28:42– płyta CD k. 95/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. K. urodził się w dniu (...)

/bezsporne/

W dniu 3 października 2017 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury.

/wniosek – k. 1 – 3 akt ZUS/

Decyzją z dnia 29 stycznia 2018 r. ZUS I Oddział w Ł. z urzędu ponownie ustalił kapitał początkowy A. K. na dzień 1 stycznia 1999 r. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału

początkowego w kwocie 1.664,44 zł – wynikającą z iloczynu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 136,33% oraz kwoty bazowej (1.220,89 złotych).

Do ustalenia wartości kapitału przyjęto okresy składkowe w ilości: 25 lat, 8 miesięcy, 29 dni tj. 308 miesięcy oraz okresy nieskładkowe w ilości: 11 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku została wyliczona w następujący sposób:

$293,01 \text{ złotych} \times 81,63\%$ (współczynnik proporcjonalny) = 239,18 złotych

$(308 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : 12 \times 1664,44 \text{ złotych (podstawa wymiaru)} = 555,42 \text{ złotych}$

$(11 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 0,7\%) : 12 \times 1664,44 \text{ złotych (podstawa wymiaru)} = 10,65 \text{ złotych}$

RAZEM = 805,25 złotych

$805,25 \text{ złotych} \times 209 \text{ miesięcy (średnie dalsze trwanie życia)} = 168.297,25 \text{ złotych (kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 roku)}$.

/decyzja o ustaleniu wartości kapitału początkowego – k. 83 akt ZUS/

Decyzją z dnia 30 stycznia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał A. K. emeryturę od 1 października 2017 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. W uzasadnieniu wskazano, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. W decyzji ustalono, że:

- kwota składek zewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 138.182,55 zł,

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 628.584,97 zł,

- średnie dalsze trwanie życia wynosi 216,80 miesięcy.

- wyliczona kwota emerytury wyniosła 3.536,75 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej.

Od 1 marca 2018 r. wysokość świadczenia wyniosła 3.536,75 zł.

Powyższą decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił ubezpieczonemu prawa do rekompensaty, gdyż nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach do dnia 31 grudnia 2008 r. Wskazano, że okresy pracy, na które powoływał się ubezpieczony nie są okresami pracy na stanowiskach wymienionych w odpowiednim zarządzeniu resortowym.

/decyzja – k. 85 akt ZUS/

Wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Zakładach Radiowych (...) w okresie od 15 stycznia 1972 r. do 30 listopada 1992 r., w tym w okresach:

- od 15 stycznia 1972 roku do 30 czerwca 1976 roku na stanowisku tokarza,

- od 1 lipca 1976 roku do 31 sierpnia 1985 roku na stanowisku szlifierza,

- od 1 września 1985 roku do 14 grudnia 1985 roku na stanowisku ustawiacza,

- od 15 grudnia 1985 roku do 30 listopada 1992 roku na stanowisku brygadzysty ustawiacza.

/świadczenie pracy – k. 19, dokumentacja osobowa – k. 21-41 oraz k.8-61 akt ZUS/

W dniu 15 kwietnia 1983 roku pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy zaliczonej do pierwszej kategorii zatrudnienia od dnia 1 lipca 1976 roku na stanowisku szlifierza wymienionym w dziale III, poz. 78 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 18 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 kwietnia 1982 roku.

/świadczenie wykonywania pracy – k. 20/

Wnioskodawca w trakcie powyższego zatrudnienia początkowo od 15 stycznia 1972 roku do 30 czerwca 1976 roku, pracował na stanowisku tokarza, na którym szlifował i polerował elementy metalowe, aluminiowe i mosiężne. Do szlifowania i polerowania ręcznego A. K. używał tokarki. Pracował on na jedną zmianę w systemie akordowym.

Od 1 lipca 1976 roku A. K. otrzymał angaż na stanowisko szlifierza i zajmował się obróbką metali w sposób mechaniczny, obsługiwał polerkę mechaniczną. Był to jednak w dalszym ciągu ten sam rodzaj pracy, polegający na szlifowaniu i polerowaniu tych samych elementów. Również w tym okresie ubezpieczony pracował w systemie akordowym.

Na początku roku 1985 A. K. doznał wypadku przy pracy polegającego na przecięciu ścięgien prawej dłoni. Przeszedł w związku tym dwie operacje, jednak ręka nie odzyskała pełnej sprawności.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 10 września 2018 r. – 00:03:20 – 00:29:14 – płyta CD – k. 50 w zw. z zeznaniami z dnia 25 lutego 2019 r. – 00:05:41 – 00:20:57 – płyta CD – k. 95, zeznania K. J. z dnia 10 września 2018 r. – 00:32:38 – 00:46:50 – płyta CD – k. 50, zeznania Z. Z. z dnia 10 września 2018 r. – 00:46:59– 00:54:43 – płyta CD – k. 50, zeznania E. S. z dnia 21 listopada 2018 r. – 00:04:57 – 00:18:26 – płyta CD – k. 79, zeznania J. S. z dnia 21 listopada 2018 r. – 00:18:26 – 00:29:22 – płyta CD – k. 79, zeznania J. B. z dnia 21 listopada 2018 r. – 00:29:22 – 00:40:00 – płyta CD – k. 79/

W następstwie powyższego urazu w okresie od stycznia 1985 roku do sierpnia 1985 roku A. K. był niezdolny do pracy.

/okoliczność bezsporna k. 53/

Po powrocie do pracy w dniu 1 września 1985 roku A. K. otrzymał angaż na stanowisko ustawiacza, na którym był zatrudniony do dnia 15 grudnia 1985 roku. Zmiana angażu podyktowana była zmniejszeniem efektywności pracy ubezpieczonego w związku z doznany urazem ręki. Nie był on bowiem w stanie osiągnąć zadowalających wyników pracując w systemie akordowym, dlatego otrzymał angaż na stanowisko ustawiacza, które wynagradzane było w systemie dniówkowym. Wiązało się to z obniżeniem wynagrodzenia wnioskodawcy. Pomimo zmiany angażu zakres obowiązków A. K. nie uległ jednak zmianie. W okresie od 15 grudnia 1985 roku do 30 listopada 1992 A. K. był zatrudniony na stanowisku brygadzysty-ustawiacza, jednakże w dalszym ciągu wykonywał on ten sam czynności i miał ten sam zakres obowiązków, co przed wypadkiem. Był tzw. „brygadzystą pracującym”, jedynie niewielki procent swego czasu poświęcał wówczas na pomoc w ustawianiu maszyn mniej wykwalifikowanym pracownikom.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 10 września 2018 r. – 00:03:20 – 00:29:14 – płyta CD – k. 50 w zw. z zeznaniami z dnia 25 lutego 2019 r. – 00:05:41 – 00:20:57 – płyta CD – k. 95, zeznania K. J. z dnia 10 września 2018 r. – 00:32:38 – 00:46:50 – płyta CD – k. 50, zeznania Z. Z. z dnia 10 września 2018 r. – 00:46:59– 00:54:43 – płyta CD – k. 50, zeznania E. S. z dnia 21 listopada 2018 r. – 00:04:57 – 00:18:26 – płyta CD – k. 79, zeznania J. S. z dnia 21 listopada 2018 r. – 00:18:26 – 00:29:22 – płyta CD – k. 79, zeznania J. B. z dnia 21 listopada 2018 r. – 00:29:22 – 00:40:00 – płyta CD – k. 79/

W okresie od 1 grudnia 1992 r. do 30 września 1998 r. A. K. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą Ł. (która w toku zatrudnienia zmieniła nazwę na (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.). We wskazanym wyżej okresie ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach pracując na stanowisku ustawiacz – operator szlifierek, brygadzysta. Była to praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, zgodnie z zarządzeniem (...) z dnia 30 marca 1985 r. określona w dziale III., poz. 78, pkt 6 wykazu A.

/świadczenie pracy – k. 31 akt ZUS, zaświadczenie o wynagrodzeniu i zatrudnieniu – k. 33/

Opisana powyżej zmiana pracodawcy spowodowana była wyłącznie przejęciem zakładu pracy wnioskodawcy przez inny podmiot. Nie była jednak w żaden sposób związana ze zmianą charakteru, rodzaju pracy, czy też zakresu obowiązków A. K.. W dalszym ciągu wykonywał on tę samą pracę szlifierza przy tych samych maszynach, na tej samej hali i stanowisku.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 10 września 2018 r. – 00:03:20 – 00:29:14 – płyta CD – k. 50 w zw. z zeznaniami z dnia 25 lutego 2019 r. – 00:05:41 – 00:20:57 – płyta CD – k. 95, zeznania K. J. z dnia 10 września 2018 r. – 00:32:38 – 00:46:50 – płyta CD – k. 50, zeznania E. S. z dnia 21 listopada 2018 r. – 00:04:57 – 00:18:26 – płyta CD – k. 79, zeznania J. S. z dnia 21 listopada 2018 r. – 00:18:26 – 00:29:22 – płyta CD – k. 79, zeznania J. B. z dnia 21 listopada 2018 r. – 00:29:22 – 00:40:00 – płyta CD – k. 79/

Zasadniczą służbę wojskową wnioskodawca odbywał w okresie od dnia 26 kwietnia 1973 roku do dnia 12 czerwca 1974 roku. Do pracy powrócił w dniu 10 lipca 1974 roku.

/zaświadczenie (...) k. 30 akt ZUS, świadectwo pracy k. 19/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy w tym w aktach ZUS, w szczególności na podstawie dokumentacji osobowej z okresów zatrudnienia ubezpieczonego oraz zeznań samego wnioskodawcy i wskazanych powyżej świadków. Zgromadzone dokumenty, zeznania odwołującego oraz przesłuchanych w sprawie świadków nie budzą wątpliwości co do ich wiarygodności, znajdują potwierdzenie w załączonej dokumentacji osobowej, uzupełniają się wzajemnie i stanowią tym samym wiarygodne źródła dowodowe. Wskazać przy tym należy, iż przesłuchani w sprawie świadkowie mieli możliwość bezpośredniej obserwacji pracy A. K. (np. J. S. (2) pracował w odległości 10 m od stanowiska pracy wnioskodawcy, zaś E. S. (2) codziennie kontrolowała m.in. jego stanowisko pracy), co tym bardziej czyni ich zeznania wiarygodnymi.

Wskazać przy tym należy, iż pomimo braku możliwości uzyskania dokumentacji osobowej A. K. z czasów zatrudnienia w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie kwestionował w żaden sposób faktu tego zatrudnienia, uznając go za okres składkowy na podstawie przedstawionego przez ubezpieczonego świadectwa pracy oraz zaświadczenia o wynagrodzeniu i zatrudnieniu. Niemalże wszyscy przesłuchani w sprawie świadkowie (za wyjątkiem Z. Z.) pracowali z wnioskodawcą w zakładzie pracy przed i po przejęciu go w 1992 roku przez nowy podmiot. Wszyscy także zgodnie zeznali, iż w tym okresie rodzaj pracy wykonywanej przez A. K., jak również zakres jego obowiązków nie uległy żadnej zmianie. Wobec tożsamej treści depozycji ww. osobowych źródeł dowodowych, brak było jakichkolwiek argumentów dla odmówienia im waloru wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy wnioskodawcy przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1924) określa warunki nabywania prawa do emerytur i rekompensat przez niektórych pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zwanych „emeryturami pomostowymi”, o których mowa w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1270).

Stosownie do treści art. 2 ust. 5 w/w ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata jest to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

W myśl art. 21 ust. 1 w/w ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Ust. 2 art. 21 stanowi, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Treść art. 21 ust. 2 w/w ustawy może budzić wątpliwości i jego interpretacji należy dokonywać przy uwzględnieniu uregulowania zawartego w art. 2 ust. 5 ustawy zgodnie, z którym użyte w ustawie określenie rekompensata oznacza odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata jest zatem odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed 1 stycznia 1999 r. i nie nabeą prawa do emerytury pomostowej, w zamian za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (analogiczne stanowisko zajął Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25 listopada 2010 r. (K 27/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 109).

Skoro, jak wynika z powyższego, celem rekompensaty jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, to przesłanka negatywna, o której mowa w art. 21 ust. 2 ustawy, na co wskazuje wykładnia funkcjonalna tego przepisu, zachodzi w przypadku pobierania emerytury przyznanej w obniżonym wieku emerytalnym np. na podstawie art. 46 w zw. z art. 32 lub 39 czy też art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 grudnia 2015 r., lex nr 1979477).

Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o których mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 23 ust. 2 w/w ustawy). Jako dodatek do kapitału początkowego, razem z kapitałem początkowym podlega waloryzacji.

W związku z powyższym wskazać należy, iż prawo do rekompensaty, zgodnie ze wskazaną wyżej ustawą, mają osoby urodzone po 31 grudnia 1948 roku, które przed 1 stycznia 2009 roku wykonywały przez co najmniej 15 lat prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Według treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr

8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Bezspornym jest w rozpoznawanej sprawie jest, że wnioskodawca nie nabył prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

ZUS zakwestionował prace wykonywane przez ubezpieczonego wskazując, iż nie miały one charakteru prac w warunkach szczególnych w następujących okresach:

- od dnia 15 stycznia 1972 roku do 30 czerwca 1976 roku na stanowisku tokarza,
- od 1 września 1985 roku do 14 grudnia 1985 roku na stanowisku ustawiacza,
- od 15 grudnia 1985 roku do 30 listopada 1992 roku na stanowisku ustawiacza-brygadzisty.

Nadto nie uwzględnił on, jako okresu pracy w warunkach szczególnych, pracy wykonywanej w okresie od 1 grudnia 1992 r. do 30 września 1998 r. w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą Ł. (która w toku zatrudnienia zmieniła nazwę na (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.) na stanowisku ustawiacz – operator szlifierek, brygadzista.

Pozostałe przesłanki nabycia prawa do rekompensaty nie były kwestionowane przez organ rentowy.

W rozpoznawanej sprawie nie było wątpliwości, że wnioskodawca w spornych okresach był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy odpowiednio w (...) oraz (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą Ł. (która w toku zatrudnienia zmieniła nazwę na (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.)

W tym miejscu podkreślić należy, że pracę **szlifiery** zaliczyć należy do prac w warunkach szczególnych. Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wymienione w poz. 78 Działu III prace – szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne są bowiem pracami w szczególnych warunkach. Pomocnicze znaczenie w tym zakresie ma wykaz zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy

resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego. Stanowisko to wymienione zostało w Wykazie A Dziale III, poz. 78, pkt 6 – szlifierz, krajacz metali tarczą ścierną.

Jak stanowi art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Ponadto zgodnie z art. 3 ust. 7 ww. ustawy za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wskazane odwołanie do art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwala na stosowanie omawianych przepisów łącznie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm. (vide art. 32 ust. 4).

Regulacja § 2 rozporządzenia, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed Sądem. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 – LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84 – LEX 14625).

Podkreślić należy jednak, iż ustawodawca w obecnie obowiązujących przepisach celowo odszedł od szczegółowego określania stanowisk pracy, skupiając się na zakresach obowiązków, bowiem nazwy stanowisk pracy mogły być bardzo różne w zależności od zakładu pracy. Ponadto ustalano je często na długo przed wejściem w życie przepisów określających pracę w warunkach szczególnych. Z tej przyczyny Sąd ma nie tylko prawo, ale i obowiązek ustalać rzeczywisty zakres obowiązków, bez względu na nazwę stanowiska.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonych mu prac. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nie jest dopuszczalne zaliczanie innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w stopniu powodującym wcześniejszą utratę zdolności do zatrudnienia i nie zostały wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 10 kwietnia 2014 r., II UK 395/13, Lex Nr 1455235).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na okoliczność pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w szczególnych warunkach dopuścił dowód z jego zeznań, zeznań świadków (innych pracowników zakładów pracy, w których ubezpieczony był zatrudniony) oraz przeprowadził dowód z dokumentacji zatrudnienia ubezpieczonego.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w Ł.

- od dnia 15 stycznia 1972 roku do 30 czerwca 1976 roku na stanowisku tokarza,
- od dnia 1 lipca 1976 roku do dnia 31 sierpnia 1985 roku na stanowisku szlifierza,
- od 1 września 1985 roku do 14 grudnia 1985 roku na stanowisku ustawiacza,
- od 15 grudnia 1985 roku do 30 listopada 1992 roku na stanowisku ustawiacza-brygadzisty.

Z powyższych okresów zatrudnienia Zakład Ubezpieczeń Społecznych za pracę w szczególnych warunkach uznał jedynie okres, w którym ubezpieczony posiadał angaż na stanowisku szlifierza, tj. od dnia 1 lipca 1976 roku do dnia 31 sierpnia 1985 roku. Pozostałe okresy nie zostały przez organ rentowy zaliczone do omawianego rodzaju prac, ponieważ stanowiska, na których był zatrudniony nie zostały wymienione w zarządzeniu resortowym.

Jak jednak już wskazywano, o kwalifikacji pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze nie powinna rozstrzygać nazwa stanowiska, lecz rodzaju wykonywanej pracy. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wskazuje zaś jednoznacznie, iż rodzaj i warunki pracy wykonywanej przez wnioskodawcę przez cały okres zatrudnienia w (...) w Ł., nie ulegał zmianie. Tym samym, już od 15 stycznia 1972 roku jego praca polegała na szlifowaniu i polerowaniu elementów metalowych, początkowo za pomocą tokarki, następnie zaś za pomocą szlifierki. Zmiana zaszeregowania pracownika związana była ze zmianą urządzenia oraz angażu (z tokarza na szlifierza), jednakże zakres pracy i obowiązków nie uległ zmianie. W dalszym ciągu ubezpieczony szlifował te same elementy z tym, że obecnie w sposób mechaniczny, nie zaś ręczny. Uznać należy zatem, że praca ta polegała na tych samych czynnościach dotyczących szlifowania lub ostrzenia wyrobów i narzędzi metalowych, co późniejsza praca na szlifierce mechanicznej. Tym samym ubezpieczony wykonywał obowiązki szlifierza, a zatem wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w poz. 78 Działu III, polegające na szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych.

Również po 1985 roku (tj. od września 1985 roku do 30 listopada 1992 roku) wnioskodawca wykonywał tożsamą pracę szlifierza, co w latach 1972-1985, pracując w dalszym ciągu na szlifierce mechanicznej przy szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowaniu mechanicznym. Jak jednoznacznie wskazują wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego, zmiana angażu w tych latach na odpowiednio – ustawiacza oraz brygadzystę-ustawiacza, związana bowiem była wyłącznie z wypadkiem przy pracy, jakiego w styczniu 1985 roku doznał A. K.. Wypadek ten pozbawił ubezpieczonego pełnej sprawności prawej ręki i znacząco obniżył jego wydajność jako szlifierza. Z tych względów pracodawca, powierzył mu formalnie stanowisko, w którym wynagrodzenie nie zależało od ilości wykonanej pracy. Tylko tym, nie zaś zmianą zakresu obowiązków, podyktowana była powyższa zmiana angażu. A. K. wykonywał natomiast tę samą pracę szlifierza, co przed wypadkiem, nadal w pełnym wymiarze czasu pracy. Jednocześnie od 1985 roku, jako brygadzysta, wspomagał on także mniej doświadczonych pracowników, jednak był to jedynie poboczny obowiązek, większość jego obowiązków pracowniczych stanowiła bowiem praca własna szlifierza.

Reasumując stwierdzić należy, iż przez cały okres zatrudnienia (tj. od 15 stycznia 1972 roku do 30 listopada 1992 roku) w (...) w Ł. A. K. zatrudniony był jako szlifierz, pomimo zmian nazwy stanowiska (a właściwie angażu), jaka dokonywana była z różnych przyczyn, jednakże nigdy nie wiązała się ze zmianą charakteru wykonywanej pracy. Przez większość tego okresu, co w niniejszej sprawie było bezsporne, wnioskodawca wykonywał także pracę w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Jak już bowiem wcześniej wykazano nazewnictwo zajmowanego przez wnioskodawcę stanowiska jest kwestią drugorzędną wobec faktycznego zakresu jego obowiązków. Ubezpieczony w niniejszym postępowaniu wykazał natomiast, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach w spornym okresie, bowiem pracował jako szlifierz stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowaniu mechanicznym.

Zaliczeniu do okresu pracy w warunkach szczególnych podlega także okres odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej: od 26 kwietnia 1973 roku do 12 czerwca 1974 roku, po którym wnioskodawca powrócił do pracy w dniu 10 lipca 1974 roku. Zgodnie bowiem z utrwaloną linią orzecniczą pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany terminie, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w okresie pełnienia tej służby (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 217/13, LEX nr 1408683). Termin ten wynosił 30 dni (art. 106 ust. 1 ww. ustawy) i został przez wnioskodawcę zachowany.

W tym miejscu należy także podkreślić, że skoro art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych wprost odwołuje się do pojęcia okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS i jednocześnie nie ma wątpliwości, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zalicza się na warunkach wynikających z tego przepisu - spełnionych przez ubezpieczonego - do okresu pracy w szczególnych warunkach, to okres od 26 kwietnia 1973 roku do 12 czerwca 1974 roku należy bezwzględnie zaliczyć do tego stażu.

W konsekwencji za okres pracy A. K. w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS uznać należy okres od 15 stycznia 1972 roku do 12 czerwca 1974 roku oraz od 10 lipca 1974 roku do 30 listopada 1992 roku. Oznacza to, łączny okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w (...) w Ł. wynosi ponad 20 lat.

Jednocześnie, jak wynika z zebranego materiału dowodowego, ten sam rodzaj pracy w szczególnych warunkach wnioskodawca wykonywał także na rzecz następcy prawnego pracodawcy w (...) w okresie 1 grudnia 1992 r. do 30 września 1998 r. (5 lat i 10 miesięcy).

Mając na uwadze powyższe nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach przez ponad 15 lat oraz że spełnione zostały wszystkie pozostałe przesłanki do nabycia prawa do rekompensaty przewidzianej w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych, a tym samym istnieją podstawy do przeliczenia emerytury ubezpieczonego z uwzględnieniem prawa do rekompensaty.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał A. K. prawo do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Natomiast na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, zgodnie z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie - Dz.U. z 2015 poz. 1800.

z/ odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. ZUS, wypożyczając akta ZUS zgodnie z wnioskiem